

чиновникъ, но иматѣ да изплатите сто милиона лѣва, въ колко години ще ги изплатите? Въ сжщото затруднение ще се намѣри човѣкъ, не само когато има да изплаща голѣми дългове, но и когато се стреми да постигне копнежитѣ на своя духъ, на своята душа, на своя умъ и на своето сърце. Човѣкъ се състои не само отъ единъ кржгъ, но отъ хиляди кржгове, които иматъ свой центъръ. Нѣкой учи музика — това е единъ кржгъ съ свой центъръ. Другъ учи художество — това е другъ кржгъ съ свой центъръ. Това сж отдѣлни области, отдѣлни възможности въ живота, които съставятъ една цель. За постигането на тази цель, човѣкъ трѣбва да разбира вжтрешната връзка на живота, т. е. онзи великъ законъ, който ржководи човѣшката душа. Онѣзи, които не вѣрватъ въ душата, нека вѣрватъ въ своя умъ, и него да следватъ. Онѣзи пъкъ, които не вѣрватъ и въ ума, нека следватъ пжтя на своето сърце. Безразлично е, въ какво вѣрва човѣкъ, но той все вѣрва въ нѣщо. Какво е вѣруето, напимѣръ, на водата, която се спуща отъ нѣкой планински връхъ? И съ вѣра, и безъ вѣра, водата слиза по единъ наклонъ надолу. Когато говоримъ за стремежа на нѣкой човѣкъ, ние знаемъ, че и съ вѣра, и безъ вѣра, той все ще постигне нѣщо, но по два различни начина: когато постига своя стремежъ съ вѣра, човѣкъ олеква и кацва на земята; когато постига своя стремежъ безъ вѣра, той се разбива на хиляди парченца, като бѣчва. И това е хубаво. Нима детето, което никога не е плакало, като счупи шишето на безброй парченца, нѣма да плаче? Ще плаче, разбира се. Извори ще бликнатъ отъ читѣ му. Какво означава счупването на шишето? Шишето е символъ на нѣщо, затова детето плаче. Хубаво е, когато, при счупване на шишето, изворитѣ бликнатъ отъ читѣ на детето. То е изгубило нѣщо, за което трѣбва да плаче. Ако детето плаче за едно шише, колко повече трѣбва да плаче човѣкъ, когато изгуби своята свещена идея! Има хора, които сълза не проронватъ при изгубване на своята свещена идея. Тѣ казватъ: Изгубихме своята свещена идея, но нѣма нищо. Не, и вие, като детето, трѣбва да плачете за своята свещена идея.

Велика работа предстои на съвременното човѣчество! Всички хора трѣбва да се заематъ съ изучаване еволюцията на човѣчеството, развитието на народитѣ, развитието на раситѣ, но не повърхностно, а въ тѣхната дълбочина. Да изучавате нѣщата повърхностно, то е все едно да имате желание да станете поетъ, философъ, ученъ, и т. н. Хиляди желаня